

Θεωρία Κοινωνικού Κεφαλαίου

1. Η κοινωνική τάξη αποτελεί το στοιχειώδες κοινωνικό στοιχείο.
2. Συνεχίζεται να ζούσε σε υψηλές διαστροφαιτώσης, ταξικές κοινωνίες.
3. Η κοινωνία λειτουργεί για να κρατά τις ανώτερες τάξεις ισχυρές και τις κατώτερες ανίσχυρες.
4. Μεγάλο μέρος αυτής της διαδικασίας συμβαίνει στην σκηνή χωρίς σκηνική χαραχώχμον από τους ισχυρούς.

→ Οι Βασικές Θεσεις Του Βουρδιέυ

Κοινωνικές τάξεις στο έργο του Bourdieu

Αστική ή «κορδαρχική» τάξη: υμνοί σε όλο το εύρος των επιχειρήσεων, ανώτερα επαγγελματικά, καθηγητές δικείου και ανώτερης/ανωτάτης εκπαίδευσης και καλλιτέχνες - δημιουργοί.

Μικροαστική τάξη: μικροί επιχειρηματίες, τεχνικά επαγγελματίες, βεσάλια και χαμηλή υπαλληλία, γραμματείς κλπ, δασκάλοι.

Εργατική τάξη / «λαϊκές» τάξεις: χειρωνακτικές εργασίες, εργάτες γης.

Τρεις μορφές κεφαλαίου: Οικονομικό
Κοινωνικό
Πολιτισμικό

«στο κοινωνικό κεφάλαιο... αναφέρεται σε εκείνα τα συγκεκριμένα στοιχεία (προσόντα), τα οποία έχουν τη μεγαλύτερη αξία στην καθημερινή ζωή των ατόμων: καλή θέληση, φιλία, αλληλεγγύη και κοινωνική συνειδητοποίηση ανάμεσα στα άτομα και τις οικογένειές που αποτελούν το κοινωνικό συγκρότημα»

Περί κοινωνικού κεφαλαίου

- Δεν είναι καθόλου καινούρια η ιδέα ότι η εφικτότητα των ατόμων σε διάφορες δραστηριότητες μιας ομάδας και η καλλιέργεια των σχέσεων με τα άλλα άτομα της ομάδας μπορεί να αποδειχθούν ιδιαίτερα ωφέλιμες τόσο για τα άτομα όσο και για ευρύτερες κοινωνικές ομάδες.

- Γενικές και αόριστες αναφορές που έχουν σχέση με την έννοια του κοινωνικού κεφαλαίου συνιστάει σε πολλές κοινωνιολογικές πηγές τα 19ου και του 20ου αιώνα.
- Ο Durkheim, για παράδειγμα, κάνει λόγο για τα πλεονεκτήματα που έχει η ομαδική ζωή ως αντίδοτο προς την ανωνυμία και την αυτο-καταστροφή, ενώ και ο Μαρξ, διακρίνει την εσωστρέφεια και συστημένη τάξη από την κινητοποιημένη και αποδοτική για τον εαυτό της τάξη.
- Το Κοινωνικό Κεφάλαιο μπορεί να οριστεί ως συστροφήση συλλογικής γνώσης οργανωτικής και ηθικής, αλληλεγγύης, κοινής επιμορφώσεως και δημιουργικής θεσμικής λειτουργίας.
- Η σταδιακή επίγνωση ότι ούτε το κράτος ούτε η αγορά μπορούν να λύσουν, και αποκλειστικά, τα οικονομικά και κοινωνικά προβλήματα, έχει φέρει στο προσκήνιο την έννοια του κοινωνικού κεφαλαίου, που γεφυρώνει τη δημόσια με την ιδιωτική σφαίρα.
- Σύμφωνα με τον Βουρδιέ το κοινωνικό κεφάλαιο ορίζεται ως:
 «το σύνολο των πόρων, πραξιακών ή εικονικών, που συσπειρώνονται σε ένα άτομο ή σε μια ομάδα ατόμων, εξαιτίας της αλληλεξαρτήσεώς τους σε ένα άτομο ή σε μια ομάδα ατόμων, εξαιτίας της αλληλεξαρτήσεώς τους σε ένα ανθεκτικό δίκτυο περισσότερο ή λιγότερο θεσμικών σχέσεων αμοιβαίας γνωριμίας και αποδοχής»
 Επισημαίνει ότι, το κοινωνικό κεφάλαιο περιλαμβάνει ακόμα ωχαιές σχέσεις που λαμβάνουν χώρα

σε κοινωνικά δίκαια όπως είναι η γειτονιά, ο χώρος της εργασίας ή και βέλτε σχέσεων, σε σχέση δηλαδή να υποδηλώνουν την αίσθηση της διαφύλαξης από τα υποκείμενα την αίσθηση της ευγνωμοσύνης, του σεβασμού, της φιλίας κλπ.

Ο Bourdieu υποστηρίζει ότι διαβίωση του κοινωνικού κεφαλαίου οι δρώντες μπορούν να αποκτήσουν απευθείας πρόσβαση σε οικονομικούς πόρους όπως επενδυτικά δάνεια, χρήσιμες επενδυτικές πληροφορίες, προσαρμοσμένες αγορές κλπ.

Μπορούν επίσης (οι δρώντες) να αυξήσουν το ποσοστό του κεφαλαίου από την επιρροή τους σε ειδικούς ή με άτομα καθιερωμένα και ευφυή, ή να γίνουν βέλτε και να ενταχθούν σε οργανώσεις και θεσμικούς οργανισμούς βέβαια από τους οποίους θα αποκομίσουν ποσοστά οφέλη.

Η συσσώρευση κοινωνικού κεφαλαίου μπορεί να αποβεί προς όφελος των βέλτων των κοινωνικών δίκαιων.

Με άλλα λόγια το κοινωνικό κεφάλαιο αντιπροσωπεύει το αθροισμα των πλεονεκτημάτων που αποκομίζουν όσα άτομα ανήκουν σε κοινά δίκαια ή σε ομάδες.

Ο όγκος του κοινωνικού κεφαλαίου των φορέων εξαρτάται από το βέλθος του δικαίου διασυνδέσεων που μπορεί να κινητοποιήσει επιτυχώς, καθώς και από τον όγκο του κεφαλαίου (οικονομικού, νομικού ή αθροιστικού) που διαθέτει ο καθένας από εκείνους βέβαια.

οποίους συνδέεται.

Σύμφωνα με τον Bourdieu, οι κοινωνικές διασυνδέσεις έχουν ευεργετικά αποτελέσματα σε θεμελιώδεις τομείς της ατομικής ζωής, δεδομένου ότι πολλαπλασιάζουν τις ευκαιρίες γνώσης και την πρόσβαση σε αυτήν μέσω της αναπαραγωγής με άτομα διαφόρων ειδικοτήτων και της οικειοποίησης του πολιτισμικού τους κεφαλαίου. Παράλληλα τα κοινωνικά δίκτυα αυξάνουν τις οικονομικές δυνατότητες και αυτός είναι ο κυριότερος λόγος για την ένταξη τους σε αυτά.

- Ο Coleman φέρει να ισχυριστεί ότι είναι αυτός που εννόμησε και θεμελιώσε θεωρητικά την έννοια του κοινωνικού κεφαλαίου. Σύμφωνα με τον Coleman, «κόπως συμβαίνει και με άλλες μορφές κεφαλαίου το κοινωνικό κεφάλαιο είναι αποδοτικό, και διευκολύνει την επίτευξη συγκεκριμένων στόχων οι οποίοι, αν δεν υπήρχε, δεν θα ήταν δυνατόν να πραγματοποιηθούν».

Οι Ένοιες - Κλειδιά Του Κοινωνικού Κεφαλαίου

Η πρώτη έννοια αναφέρεται στο επίπεδο εμπιστοσύνης και στην έκταση των υποχρεώσεων, των δεσφειώσεων και των προσδοκιών ανταπόδοσης (obligations and expectations), που υπάρχουν μέσα στο κοινωνικό περιβάλλον.

Το κοινωνικό κεφάλαιο δημιουργείται εκεί που οι άνθρωποι εμπιστεύονται ο ένας τον άλλον.

Όταν ένα μέλος του κοινωνικού δικτύου κάνει «χάρη» (favors), προς τα άλλα μέλη του δικτύου,

Τότε δημιουργεί υποχρεώσεις και προσδοκίες ανταπόδοσης προς τα άλλα βέλη, οι οποίες αποτελούν βόρρη κοινωνικού κεφαλαίου το οποίο συσσωρεύεται υπέρ του συγκεκριμένου ατόμου και το οποίο μπορεί να χρησιμοποιήσει οποιαδήποτε στιγμή. Τα αποφασιστικά στοιχεία αυτής της βόρρης κοινωνικού κεφαλαίου είναι η αξιοθαύτα εμπιστοσύνη εντός του κοινωνικού δικτύου και η έκταση των ανεκμετάλλετων δεσφύσεων. Χάρη εμπιστοσύνη οι υποχρεώσεις θα ανταποδοθούν δεν δημιουργείται κατενικό κεφάλαιο, ενώ όσο περισσότερες είναι οι υποχρεώσεις για τις οποίες υπάρχει προσδοκία ανταπόδοσης, τόσο μεγαλύτερο είναι το ποσό του κοινωνικού κεφαλαίου που συσσωρεύεται.

Η δεύτερη αφορά τα πληροφοριακά δίχτυα (information potential), όπου το κοινωνικό κεφάλαιο βοηθά στην πρόσβαση χρησθίων και πολυάθων πληροφοριών, μέσω των σχέσεων και των αλληλεπιδράσεων με τα άλλα βέλη της κοινωνικής δίχτης. Ως παράδειγμα ο Coleman (1988), αναφέρει το χώρο του πανεπιστημίου όπου το κοινωνικό κεφάλαιο που αναπτύσσεται μεταξύ των φοιτητών, τους εφοδιάζει με ιδέες και πληροφορίες.

Η τρίτη αναφέρεται στους κανόνες και τις ενακόλυτες κυρώσεις για όσους παραβαίνουν τους κανόνες (Norms and effective sanctions), οι οποίοι μπορούν να αποτελέσουν βία αποτελεσματική βόρρη κοινωνικού κεφαλαίου.

Μέσα στο κοινωνικό αίσθημα κάποιοι κανόνες μπορούν να ενθαρρύνουν την εκδήλωση συμπεριφορών που είναι προς το συμφέρον της κοινότητας και να εμποδίσουν την εκδήλωση κάποιων άλλων, κυρίως παραβατικών συμπεριφορών, προτρέποντας τα άτομα να εργαστούν για το κοινό όφελος, βάζοντας κατώφλι προς το προσωπικό τους συμφέρον.

Η τέταρτη έννοια αφορά στον ρόλο του «ηγέτη»
 Ο ηγέτης αυτός έχει πρόσβαση σε ένα εξετασμένο δίκτυο κοινωνικού κεφαλαίου, το οποίο μπορεί να στραφεί προς την επίτευξη ενός συγκεκριμένου στόχου. Παραδείγματα αυτής της μορφής κοινωνικού κεφαλαίου μπορούν να βρεθούν στις ομάδες κοινωνικής και πολιτικής δράσης, στους επιχειρηματικούς σχηματισμούς και τις λαϊκές οργανώσεις.

ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ (COLEMAN)

Η έννοια του «closure». Ως «closure» ο Coleman εννοεί την ύπαρξη κατάλληλων δεσφών μεταξύ των μέλών μιας ομάδας ανθρώπων, οι οποίοι να μπορούν να εγγυηθούν την τήρηση των νόμων και των κανόνων, αλλά και την ύπαρξη αμοιβαίας εφιστάσεως.
 Το παράδειγμα του Coleman αφορά τους εβραϊούς εμπορείς διαμαντιών στην αγορά της Νέας Υόρκης. Σύμφωνα με το παράδειγμα η πιθανότητα να υπάρξει κάποια αδίκη πράξη από κάποιο μέλος των εβραίων διαμαντιών σε βάρος κάποιου άλλου μέλους εκφραίνεται εξαιτίας τόσο της

αφοβαίας εφιστάσεως, των σενων δεσμων και διασυνδέσεων που υπάρχουν ανάμεσα στα μέλη της συγκεκριμένης ομάδας όσο και της ηθικής απειλής για εφοβητικό και αποβλακωτικό, ως ποινή για εκείνους που θα συλληφθούν να διαπραττούν κάποια άδικο πράξη.

ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΙ ΔΗΧΙΟΥΡΓΙΑΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ (COLEMAN)

Η σταθερότητα (Stability) της κοινωνικής δομής η οποία είναι δυνατόν να επηρεαστεί από την κινήσιμότητα των ατόμων εντός της δομής και με τη σειρά της να επηρεάσει την ανάπτυξη του κοινωνικού κεφαλαίου.

Οι κοινωνικές οργανώσεις και οι κοινωνικές σχέσεις που βασίζονται σε συγκεκριμένα άτομα είναι περισσότερο ασταθείς. Αντίθετα αυτές που βασίζονται περισσότερο σε θεσμούς ή θέσεις παρά σε συγκεκριμένα άτομα, έχουν μεγαλύτερη σταθερότητα και πιο σταθερές ποσότητες κοινωνικού κεφαλαίου από το οποίο μπορούν να αντλούν τα μέλη τους.

Η ιδεολογία (ideology), μπορεί να βοηθήσει στη συσσώρευση κοινωνικού κεφαλαίου, καθώς επηρεάζει τα άτομα και τα οδηγεί να ενεργούν και να ενδιαφέρονται για το κοινό παρά για το ατομικό καλό. Παραδείγματα τέτοιων ιδεολογιών αποτελούν οι διάφορες θρησκείες.

PUTNAM & ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Ο Putnam θεωρεί ότι «το κοινωνικό κεφάλαιο... αναφέρεται σε χαρακτηριστικά της κοινωνικής οργάνωσης όπως είναι, η εφιστάσιμη, οι κανόνες

και τα δίκτυα, τα οποία μπορούν να βελτιώσουν την αποτελεσματικότητα της κοινωνίας >>.

Ο Putnam εξισώνει το κοινωνικό κεφάλαιο με το επίπεδο ενασχόλησης ή όχι των πολιτών με τα κοινά (το επίπεδο του «civichness» όπως το αποκαλούν) στις κοινότητες (κωμουνότητες, χωριά, πόλεις, ακόμα και χώρες). Στην πράξη εξισώνει το κοινωνικό κεφάλαιο με το επίπεδο της συνεργατικής συμπεριφοράς και της αλληλεγγύης και αναβίωσης των ατόμων της κοινότητας στα κοινά.

• Το συγκολλητικό κεφάλαιο ή bonding:

Αποτελείται από τους δεσμούς μεταξύ ατόμων που συνιστούν ομογενείς ομάδες οι οποίοι είναι αρκετά ισχυροί, όπως οι σχέσεις μεταξύ μελών της οικογένειας, μελών ίδιας ομάδας, ή φίλων.

• Το γειφυρωτικό κεφάλαιο ή bridging:

Αναφέρεται σε σχέσεις ατόμων ανάμεσα σε ετερογενείς ομάδες, γεφυρώνει τις διαφορές. Αποτελεί μια οριζόντια οργάνωση και συνεργασία, η διαδραση μεταξύ διαφορετικών εθνοτικών ομάδων, ηθικών, βαλκανικών φίλων και ανέργων ή και κρατών (Διαπολιτισμική συνεργασία)

• Το συνδετικό κεφάλαιο ή linking: Ορισμός που εισηγήθη από τον Altvater το 2001 και αφορά τις σχέσεις σε ένα κάθετο δίκτυο, δηλαδή τη σύνδεση και μια κάθετη επικοινωνία μεταξύ ανθρώπων διαφορετικών κοινωνικών, οικονομικών ή και πολιτικών επιπέδων (Πεδιωτικές σχέσεις).

Δύο είδη Κοινωνικού Κεφαλαίου

Θετικό (Bridging)	Αρνητικό (Bonding)
Διευρυμένες αμοιβαίες κοινωνικές και οικονομικές σχέσεις	Επιμορφωμένη βιοσύνη συγγενείς τους γείτονες και τα μέλη της κοινότητας.
Χαρακτηρίζεται ως 'generalised' διαταρχών ως «χέρια» αναφέρεται σε ομάδες και κοινότητες.	Χαρακτηρίζεται επίσης ως 'particularized' στο εσωτερικό της ίδιας ομάδας ή κοινότητας.
Όσο θετικό κοινωνικό κεφάλαιο ορίζεται η κατάσταση στην οποία υπάρχουν σχέσεις διακατέχει η αμοιβαία όψια και οδηγούν στην οικονομική ανταλλαγή.	Το αρνητικό κοινωνικό κεφάλαιο, αφορά τις σχέσεις οι οποίες πρέπει να είναι άρνες και εντοίζονται σε προσχευτικές συντεχνίες ή και σε τοπικό επίπεδο. Αυτές οι σχέσεις συνήθως διευκολύνουν την ανάπτυξη του κοινωνικού αποκλεισμού και επίσης δεν έχουν κάτι να προσφέρουν στην κοινωνία.

Αρνητικές Επιπτώσεις Το Κοινωνικού Κεφαλαίου (PORTES & SENSENBRENNER)

Αποκλεισμό των περιθωριακών ατόμων, ως ανεπιθύτη αποτέλεσμα των ισχυρών δεσμών που αναφέρουν αρέτη στα μέλη μιας συγκεκριμένης ομάδας.

Υπερβολικό δέσφι μεταξύ των μελών των ομάδων κάτι που οδηγεί ότι κάτω από ορισμένες συνθήκες ο υπερβολικός εμπειρισμός μπορεί να εμποδίσει την επιτυχία, ιδιαίτερα στον οικονομικό τομέα για κάποια

από τα βέλη των οφθαλμών, τα οποία δεν μπορούν να επεκταθούν σε δραστηριότητες εκτός των ορίων της ομάδας.

ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟ ΣΤΗΝ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΤΩΝ ΑΤΟΜΩΝ

Η συλλογική στην κοινότητα ή την ομάδα όπου υπάρχει υψηλό επίπεδο κοινωνικού ελέγχου δημιουργεί αυθόρηνες απεικλήσεις για συλλογική των βέλων σε νόμους και κανόνες, ταυτόχρονη μείωση της ανεξαρτησίας και της αυτονομίας και επανόρθωση περιορισμό των προσωπικών ελευθεριών.

ΥΠΟΚΟΡΜΗ ΤΟΥ ΕΠΙΠΕΔΟΥ ΤΩΝ ΝΟΜΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΚΑΝΟΝΩΝ

Ενώ σε βερικές ομάδες το κοινωνικό κεφάλαιο μπορεί να λειτουργήσει με τη βοήθεια τα κοινωνικού ελέγχου για τη διατήρηση ενός υψηλού επιπέδου των νόμων και των κανόνων, σε άλλες ομάδες μπορεί να επφέρει το ακριβώς αντίθετο αποτέλεσμα. Μπορεί να δράσει συνάδην όχι ως μηχανή δημοσίων «καθάρων» αλλά ως μηχανή δημοσίων «κακού». Παραδείγματα για το πως η ενταξη σε συγκεκριμένες κοινωνικές ομάδες και δομές μπορεί να αποφέρει λιγότερα επιθυμητά κοινωνικά αποτελέσματα αποτελούν η βία, η πορνεία, ο τζογός και οι νεανικές συλλογίες.